KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

LAPORAN

KAJIAN IMPAK PENGANJURAN MD JELI STATS NATURE HALF MARATHON 2026

MD JELI STATS NATURE Half Marathon 2026

Muka surat ini sengaja dibiarkan kosong

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

LAPORAN KAJIAN IMPAK PENGANJURAN MD JELI *STATS NATURE HALF MARATHON*

Pemakluman:

Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) sedang melaksanakan Banci Ekonomi 2026 (BE2026), bertemakan "Data Nadi Ekonomi Rakyat". Pelaksanaan Banci Ekonomi kali keenam ini berlangsung dari 5 Januari hingga 31 Oktober 2026. BE2026 bertujuan untuk mengumpul data yang menyeluruh dan berstruktur daripada semua pertubuhan perniagaan berdaftar dan tidak berdaftar di Malaysia, bagi menilai prestasi, struktur serta ciri-ciri ekonomi negara secara komprehensif dan berasaskan bukti.

Malaysia buat julung kalinya telah menduduki tangga pertama (1) di peringkat global dalam laporan dwi-tahunan Open Data Inventory (ODIN) 2024/25 yang dikeluarkan oleh Open Data Watch (ODW), mengatasi 197 negara lain. Pencapaian ini merupakan lonjakan ketara daripada kedudukan ke-67 dalam penilaian ODIN 2022/23.

OpenDOSM NextGen adalah medium yang menyediakan katalog data dan visualisasi bagi memudahkan pengguna menganalisis pelbagai data dan boleh diakses melalui portal *https://open.dosm.gov.my*

MyLabourHub ialah platform komprehensif yang mengintegrasikan institusi, data dan teknologi bagi menyediakan maklumat pasaran buruh yang relevan, tepat dan mudah diakses. Dapatkan data pasaran buruh Malaysia melalui MyLabourHub di *https://mylabourhub.dosm.gov.my*

JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

Diterbitkan dan dicetak oleh / *Published and printed by:*
Jabatan Perangkaan Malaysia
Department of Statistics Malaysia
Blok C6 & C7, Kompleks C,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62514 Putrajaya,
MALAYSIA

Tel. : 03-8885 7000
Faks : 03-8888 9248
Portal : https://www.dosm.gov.my
Facebook / X / Instagram / Youtube : StatsMalaysia
E-mel / E-mail : info@dosm.gov.my (pertanyaan umum / *general enquiries*)

Diterbitkan pada Julai 2026 / *Published in July 2026*

Hakcipta terpelihara / *All rights reserved*

Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar dalam apa-apa bentuk atau apa-apa jua pun kecuali setelah mendapat kebenaran daripada Jabatan Perangkaan Malaysia. Penulis menggunakan data yang tersedia sebagai rujukan untuk penghasilan penulisan. Pengguna yang mengeluarkan sebarang maklumat dari terbitan ini sama ada yang asal atau diolah semula hendaklah meletakkan kenyataan berikut:

“Sumber : Jabatan Perangkaan Malaysia”

No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means or stored in database without the prior written permission from Department of Statistics Malaysia. Users reproducing content of this publication with or without adaptation should quote the following.

“Source : Department of Statistics Malaysia”

Kandungan

01	Latar Belakang	1
02	Destinasi Tumpuan	2
03	Pengenalan Kajian	5
04	Penemuan	6
	• Liputan Responden	6
	• Analisis Responden Individu	6
	• Analisis Responden Pengusaha Perniagaan	8
	• Tahap Kepuasan Penganjuran Program	8
05	Rencana • Impak Ekonomi Terhadap Penganjuran Jeli *Stats Nature Half Marathon* Berdasarkan Analisis Input-Output (I-O)	9
06	Statistik Setempat	16
07	Borang Soal Selidik	29

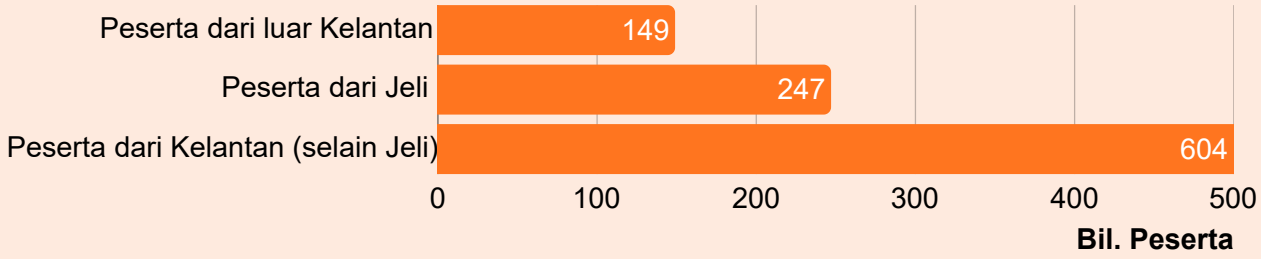
Penafian:

Analisis yang dipaparkan adalah berdasarkan kepada individu yang menyertai survei ini dan tidak mewakili pandangan seluruh peserta program ini. Ia harus ditafsir secara berhati-hati dan ia bukanlah statistik rasmi. Namun, ia boleh digunakan untuk menyokong dalam memberi gambaran tentang impak penganjuran program MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* (MDJSNHM) 2026. DOSM tidak akan bertanggungjawab ke atas sebarang isu yang berkaitan dengan penggunaan bahan yang ada di dalam laporan ini.

LATAR BELAKANG

Program MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* (MDJSNHM) 2026 merupakan kesinambungan kepada penganjuran terdahulu yang telah dilaksanakan pada tahun 2022 oleh Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kelantan (DOSM Kelantan). Penganjuran kali ini merupakan usaha sama antara DOSM Kelantan dan Majlis Daerah Jeli, dengan kerjasama agensi-agensi lain seperti Pejabat Tanah dan Jajahan Jeli, Persatuan Olahraga Amatur Kelantan, Majlis Sukan Negeri Kelantan serta Jabatan Belia dan Sukan Negeri Kelantan. Program ini diadakan pada 9 Mei 2026 bersempena Program *Road to* Hari Statistik Negara 2026.

Carta 1 : Bilangan Peserta Larian Mengikut Negeri Tempat Tinggal
(Jumlah peserta : 1,000 orang)

Penyertaan program ini adalah seramai 1,000 orang berbanding tahun 2022 yang mencatatkan seramai 1,588 orang.

INFO *PACK HALF MARATHON*

T-Shirt Peserta

T-Shirt Penamat 21 km

LOGO *HALF MARATHON*

Peta laluan larian 5 km

Peta laluan larian 10 km

Peta laluan larian 21 km

DESTINASI TUMPUAN

1. Lata Kashmir

Lata Kashmir terletak kira-kira 21 kilometer dari bandar Jeli dan merupakan antara destinasi rekreasi semula jadi yang terkenal di daerah tersebut. Lokasi ini mendapat namanya kerana panorama padang rumput dan persekitaran hijau yang mengingatkan pengunjung kepada landskap di Kashmir. Dengan ratusan ulasan positif, Lata Kashmir sering dianggap sebagai antara lokasi rekreasi paling popular di Jeli.

Keindahan kawasan ini terletak pada gabungan sungai semula jadi yang jernih dan berair sejuk, bukit-bukau menghijau serta landskap berbatu yang menawan. Persekitarannya yang nyaman menjadikannya lokasi sesuai untuk aktiviti mandi-manda, berkelah, perkhemahan dan *glamping.*

Keunikan Lata Kashmir turut terserlah melalui struktur empangan kecil yang mengawal aliran air, mewujudkan suasana tenang dengan bunyi deruan air yang berterusan. Gabungan elemen semula jadi dan kemudahan rekreasi ini menjadikannya destinasi pilihan untuk bersantai, berfotografi dan menghasilkan kandungan media sosial.

Faktor akses yang mudah, kebersihan kawasan dan keindahan persekitaran terus menarik kunjungan pelancong dari dalam dan luar daerah.

Sumber oleh https://kgkalai.nadi.my/lata-kashmir-jeli-kelantan/

2. Lata Renyuk

Lata Renyuk terletak kira-kira 14 kilometer dari bandar Jeli dan merupakan antara destinasi rekreasi alam semula jadi yang terkenal di daerah ini. Air terjun yang terletak di Kampung Renyuk ini menawarkan keindahan alam yang masih terpelihara, dengan aliran air jernih serta suasana hutan yang tenang dan menghijau.

Keistimewaan Lata Renyuk turut terletak pada sumber airnya yang berasal dari Banjaran Titiwangsa sebelum mengalir ke Sungai Pergau dan Sungai Renyuk. Kawasan ini mudah diakses melalui laluan Jeli–Jelawang–Gua Musang atau jalan menuju Kuala Balah. Selain itu, sebuah mini hidroelektrik di kawasan ini membekalkan tenaga elektrik kepada perkampungan Orang Asli berhampiran.

Bagi keselesaan pengunjung, pelbagai kemudahan telah disediakan termasuk dewan serbaguna, surau, tandas dan tapak perkhemahan yang diselenggara dengan baik. Kawasan ini juga dilengkapi kolam renang yang menakung air terjun, menjadikannya lokasi yang sesuai untuk aktiviti riadah keluarga dan kanak-kanak.

DESTINASI TUMPUAN

Gabungan keindahan air terjun, persekitaran yang nyaman serta kemudahan yang lengkap menjadikan Lata Renyuk antara tarikan rekreasi alam semula jadi yang popular di Jeli.

Sumber oleh https://www.sinarharian.com.my/article/730402/edisi/kelantan/air-terjun-lata-renyuk-permata-tersembunyi-jeli

3. Lalang's Resort and Spa

Terletak kira-kira 9 kilometer dari bandar Jeli dan 4 kilometer dari jalan utama Kampung Gemang, resort ini mudah diakses melalui laluan masuk yang terletak bertentangan dengan Universiti Malaysia Kelantan (UMK) Kampus Jeli. Berkonsepkan ekopelancongan, resort ini dikelilingi keindahan alam semula jadi termasuk Lata Keding dan Bukit Kudung, menawarkan suasana yang tenang dan menyegarkan.

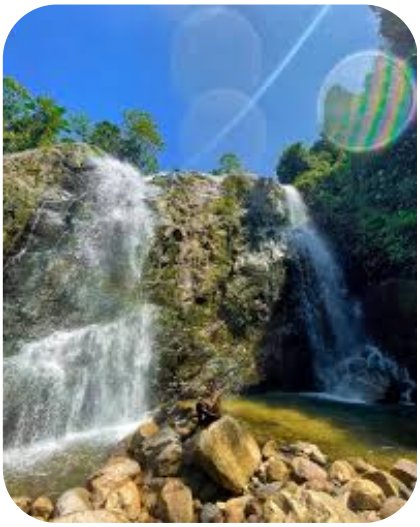

Resort ini dilengkapi pelbagai kemudahan seperti dewan, kolam renang, restoran, surau dan sungai semula jadi. Pengunjung juga berpeluang menikmati pelbagai aktiviti rekreasi seperti pendakian bukit, perkhemahan, mandi-manda di air terjun serta aktiviti riadah bersama keluarga. Selain perkhidmatan penginapan, resort ini turut menawarkan pakej lawatan ke lokasi-lokasi menarik di sekitar Jeli pada harga yang berpatutan, sekali gus memberikan pengalaman pelancongan alam semula jadi yang lebih menyeluruh kepada pengunjung.

Sumber oleh https://lalangs.com/

4. Lata Mawo @ Air Terjun Dilwale

Terletak kira-kira 23 kilometer dari bandar Jeli, Air Terjun Mawo atau Air Terjun Dilwale terkenal dengan keindahan air terjun berkembar serta persekitaran hutan yang masih terpelihara. Kawasan ini juga menjadi lokasi penanaman pokok dan penyelidikan oleh FRIM Jeli. Pengunjung boleh ke destinasi ini menggunakan perkhidmatan kenderaan pacuan empat roda yang melalui laluan balak, denai berbukit serta beberapa aliran sungai cetek. Bagi kenderaan persendirian, kebenaran daripada pihak pengurusan perlu diperoleh terlebih dahulu sebelum memasuki kawasan tersebut.

Sumber oleh
https://mdjeli.kelantan.gov.my/index.php/pelawat/destinasi-menarik-jeli/lata-mawo-batu-melintang-jeli

DESTINASI TUMPUAN

5. Bukit Salor

Bukit Salor terletak kira-kira 12 km dari pusat bandar Jeli, dikenali sebagai destinasi pilihan untuk menikmati keindahan alam semula jadi dan pengalaman ekopelancongan. Mempunyai ketinggian sekitar 300 meter dari kaki bukit dan pengunjung perlu mendaki antara 30 hingga 45 minit untuk tiba di puncak.

Dari puncaknya, pengunjung dapat menyaksikan panorama memukau hutan tropika dan suasana desa yang tenang, menjadikannya lokasi ideal untuk aktiviti mendaki, fotografi dan rekreasi. Kawasan ini terkenal dengan kekayaan biodiversiti yang menjadi habitat pelbagai spesies flora dan fauna termasuk tumbuhan herba yang jarang ditemui. Kepulan awan di puncak bukit terutama waktu pagi adalah sangat cantik. Selain itu, panorama di Bukit Salor turut disajikan dengan keindahan pemandangan kampung dan Gunung Reng yang menjadi ikon di kawasan itu.

Bagi memudahkan akses dan pengalaman pengunjung, pihak berkuasa telah menyediakan laluan mendaki yang selamat serta kemudahan seperti tempat rehat dan kawasan letak kenderaan.

Penduduk setempat juga mendapat manfaat daripada peningkatan pelancong yang datang melalui penjualan makanan dan produk tempatan. Keindahan semula jadi dan potensi besar yang dimiliki Bukit Salor berpotensi menjadi antara destinasi pelancongan utama di Kelantan.

Sumber oleh
https://malaysiaaktif.my/2025/01/bukit-salor-destinasi-eko-pelancongan-jeli/

PENGENALAN KAJIAN

PENGENALAN

Jabatan Perangkaan Malaysia telah dipertanggungjawabkan untuk melaksanakan ***quick survey*** berkaitan **Impak Penganjuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026** kepada ekonomi setempat yang telah diadakan pada 8 dan 9 Mei 2026.

OBJEKTIF

i. Mengukur kesan penganjuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026 kepada ekonomi setempat.

ii. Menyediakan maklumat berkaitan profil dan perbelanjaan peserta dan pengunjung program MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026.

PENSAMPELAN

i. Populasi sasaran bagi survei ini adalah:

   a. **Individu** yang menyertai MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026 dan pengunjung program; dan

   b. **Pengusaha perniagaan** (kedai makan/restoran, penginapan, pengangkutan, stesen minyak, farmasi/klinik/perubatan tradisional, kedai runcit/serbaneka, kedai dobi, kedai pakaian/kasut, katering, penjaja, hiburan & rekreasi dan lain-lain perkhidmatan).

ii. Survei ini menggunakan pendekatan ***convenience sampling*** iaitu salah satu kaedah dalam ***Non-Probability Sampling***.

iii. Sampel yang diperlukan adalah sekurang-kurangnya **130 individu** dan **70 pengusaha perniagaan**.

PENEMUAN

Penemuan kajian ini merangkumi analisis terhadap peserta larian dan pengunjung program serta pengusaha perniagaan yang terlibat sepanjang penganjuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026. Kajian ini bertujuan menilai profil demografi responden, tahap kepuasan terhadap penganjuran program serta impak ekonomi yang terhasil daripada program tersebut.

A. LIPUTAN RESPONDEN

Seramai 241 orang responden telah menyertai kajian ini. Daripada keseluruhan responden, 152 orang atau 63.1 peratus terdiri daripada peserta larian dan pengunjung manakala 89 orang (36.9%) merupakan pengusaha perniagaan, sekali gus membolehkan penilaian impak program dibuat daripada perspektif kedua-dua kumpulan sasaran utama. **(Paparan 1)**

Paparan 1: Liputan Responden Mengikut Kumpulan Sasaran

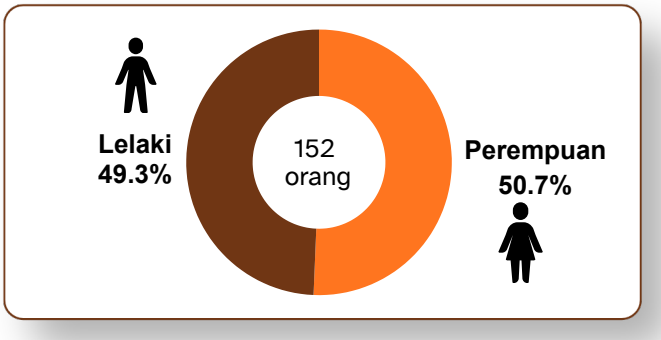

B. ANALISIS RESPONDEN INDIVIDU

Responden Mengikut Jantina

Seramai 152 orang peserta larian dan pengunjung yang menyertai kajian impak ini. Responden adalah terdiri daripada individu perempuan mewakili 50.7 peratus (77 orang) dan lelaki sebanyak 49.3 peratus (75 orang).

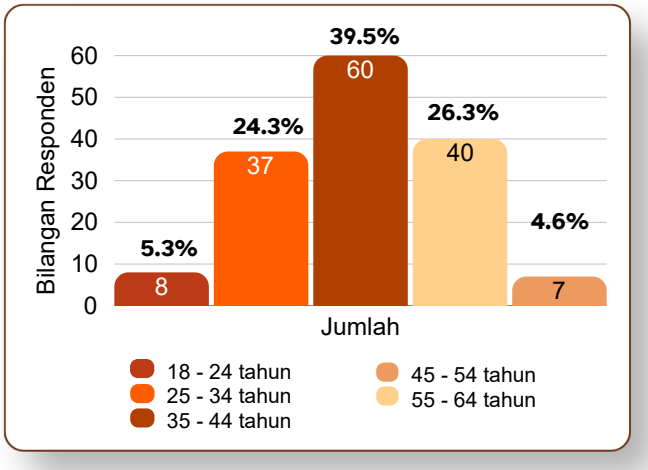
Carta 1: Bil. Responden Mengikut Jantina

Responden Mengikut Kumpulan Umur

Kumpulan umur 35 hingga 44 tahun merupakan kategori umur yang mencatatkan bilangan responden tertinggi, iaitu seramai 60 orang (39.5%). Corak yang sama turut diperhatikan bagi kedua-dua jantina. Sebaliknya, kumpulan umur 18 hingga 24 tahun merekodkan bilangan responden terendah, iaitu seramai 8 orang (5.3%).

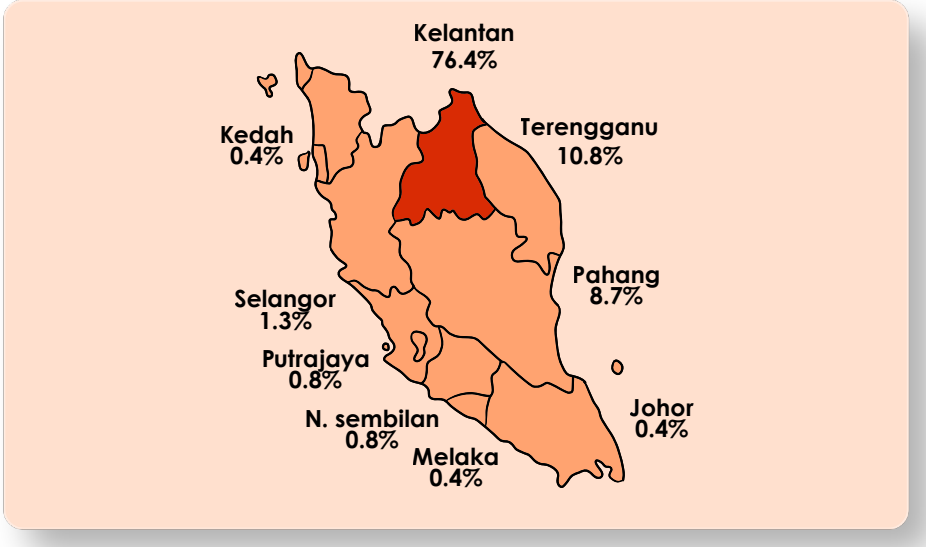
Carta 2: Bil. Responden Mengikut Kumpulan Umur

Responden Mengikut Negeri Tempat Tinggal

Sebahagian besar responden berasal dari negeri Kelantan, iaitu 76.4 peratus, diikuti oleh Terengganu (10.8%) dan Pahang (8.7%). Selebihnya berasal dari negeri-negeri lain, iaitu sebanyak 4.1 peratus (**Paparan 2**).

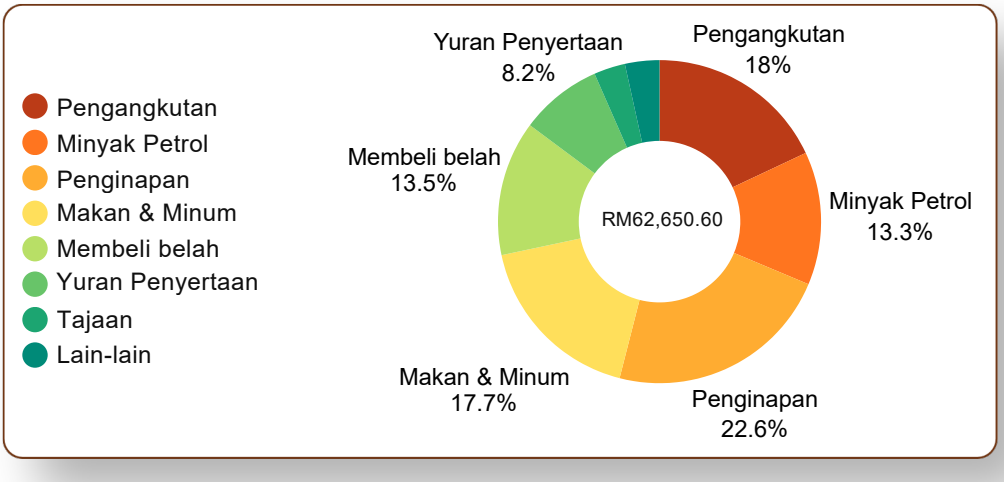
Paparan 2: Responden Mengikut Negeri Tempat Tinggal

Perbelanjaan Responden

Jumlah keseluruhan perbelanjaan meningkat daripada RM48,441.10 (sebelum) kepada RM62,650.60 (semasa), iaitu peningkatan sebanyak RM14,209.50 (29.3 peratus). Bagi jumlah perbelanjaan responden semasa, penginapan merupakan kategori perbelanjaan tertinggi dengan jumlah RM14,189.00, diikuti oleh pengangkutan sebanyak RM11,281.00 dan makan & minum sebanyak RM11,085.00. Seterusnya, membeli-belah mencatatkan jumlah perbelanjaan sebanyak RM8,466.00, diikuti oleh minyak petrol sebanyak RM8,348.00. Perbelanjaan bagi yuran penyertaan berjumlah RM5,153.60, manakala lain-lain mencatatkan RM2,160.00. Kategori tajaan merekodkan jumlah perbelanjaan semasa yang paling rendah, iaitu sebanyak RM1,968.00.

Carta 3: Perbelanjaan Semasa Mengikut Jenis Perbelanjaan

Nota: Perbelanjaan sebelum merujuk kepada perbelanjaan seminggu sebelum program

C. ANALISIS PENGUSAHA PERNIAGAAN

Kajian impak ini melibatkan seramai 89 orang pengusaha perniagaan. Secara keseluruhan, jumlah pendapatan per hari merekodkan peningkatan daripada RM105,549 sebelum program kepada RM132,020 semasa/selepas program iaitu pertambahan sebanyak 25.1 peratus. Median pendapatan turut meningkat daripada RM500 kepada RM800, manakala purata pendapatan meningkat daripada RM1,186 kepada RM1,483. Stesen minyak, kedai makan/restoran dan kedai runcit pula merekodkan anggaran pendapatan selepas jualan yang tertinggi semasa program berlangsung. **(Paparan 3)**

Paparan 3: Anggaran Pendapatan Pengusaha Perniagaan Mengikut Tempoh Program

Anggaran Pendapatan Sebelum Program per Hari
RM105,549

RM26,471 | 25.1%

Median Anggaran Pendapatan Sebelum Program
RM500

RM300 | 60.0%

Purata Pendapatan Sebelum Program
RM1,186

RM297 | 25.1%

Anggaran Pendapatan Semasa/Selepas Program per Hari
RM132,020

Median Anggaran Pendapatan Semasa/Selepas Program
RM800

Purata Pendapatan Semasa/Selepas Program
RM1,483

Nota: Pendapatan sebelum program sebelum merujuk kepada pendapatan diterima seminggu sebelum program

D. TAHAP KEPUASAN PENGANJURAN PROGRAM

Tahap kepuasan responden yang melibatkan 241 orang terhadap penganjuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* 2026 adalah sangat tinggi dengan 90.9 peratus responden menyatakan berpuas hati terhadap program yang dilaksanakan. Responden yang tidak berpuas hati pula terdiri daripada 5 orang peserta larian dan 1 orang pengusaha perniagaan iaitu sebanyak 2.5 peratus. Sementara itu, 91.3 peratus responden berpandangan bahawa program ini memberikan impak positif kepada ekonomi setempat. Dapatan ini menunjukkan bahawa program berjaya mencapai objektif penganjuran serta memberi manfaat kepada komuniti setempat. **(Paparan 4)**

Paparan 4: Tahap Kepuasan Responden Terhadap Penganjuran Program

90.9%
Responden Berpuas Hati

Adakah anda berpuas hati dengan penganjuran program ini?

90.9%
Berpuas Hati

6.6%
Tidak Pasti

2.5%
Tidak Berpuas Hati

Adakah penganjuran program ini memberi impak kepada ekonomi setempat ?

91.3%
Ya

7.9%
Tidak Pasti

0.8%
Tidak

RENCANA

Impak Ekonomi Terhadap Penganjuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* Berdasarkan Analisis Input-Output (I-O)

Rusnani binti Hussin @ Isa,
Bahagian Metodologi dan Penyelidikan, Jabatan Perangkaan Malaysia

Pengenalan

Penganjuran acara khas merupakan salah satu pemacu pertumbuhan ekonomi tempatan kerana berupaya menarik kemasukan pelawat ke sesuatu destinasi, sekali gus meningkatkan suntikan perbelanjaan baharu (*new money injection)* ke dalam ekonomi setempat. Perbelanjaan yang dilakukan oleh pelawat terhadap penginapan, makanan & minuman, pengangkutan, peruncitan, rekreasi serta perkhidmatan lain akan merangsang permintaan akhir dan menjana limpahan ekonomi kepada pelbagai sektor. Keadaan ini seterusnya menghasilkan kesan pengganda ekonomi (*economic multiplier effect*) melalui peningkatan pendapatan isi rumah, keuntungan perniagaan, peluang pekerjaan dan hasil cukai kerajaan tempatan.

Bagi acara yang berasaskan komuniti, manfaat ekonomi bukan sahaja tertumpu kepada sektor pelancongan, malah turut merangsang aktiviti dalam rantaian bekalan tempatan (*local supply chain*) melalui peningkatan permintaan terhadap input, produk dan perkhidmatan yang disediakan oleh perusahaan tempatan. Hubungan antara sektor ini mewujudkan kesan langsung (*direct effects*) dan kesan tidak langsung (*indirect effects*) yang menyumbang kepada peningkatan nilai tambah dan keluaran ekonomi kawasan.

Kajian menilai impak ekonomi *Kaustinen Folk Music Festival* di Finland (Andersson and Lundberg, 2013; Thomas, Holt, and Sant, 2015), menggunakan kaedah analisis Input-Output. Hasil kajian menunjukkan bahawa festival tersebut menjana impak output ekonomi serta meningkatkan hasil cukai wilayah Selain, menyumbang kepada peningkatan pendapatan melalui subsidi kerajaan dan kesan langsung serta tidak langsung daripada perbelanjaan pengunjung merentas pelbagai sektor ekonomi. Kajian ini turut menegaskan bahawa kaedah Input-Output merupakan pendekatan yang sesuai untuk mengukur impak ekonomi acara pelancongan dan kebudayaan di peringkat tempatan, serta dapat menyediakan maklumat yang berguna dalam penggubalan dasar pembangunan wilayah.

Perbelanjaan pelancong menyumbang kepada aliran masuk wang baharu ke dalam ekonomi tempatan melalui pembelian barangan dan perkhidmatan (Kim & Miller, 2014). Selain itu, acara seperti pameran ini juga menarik kemasukan wang dari luar melalui pengunjung, media, vendor, dan pelabur luar kawasan (Crompton & Lee, 2000), dan semakin tinggi perbelanjaan pengunjung luar, semakin besar manfaat ekonomi kepada kawasan tersebut. Impak ekonomi ini lazimnya tersebar ke pelbagai sektor ekonomi tempatan melalui kesan langsung, tidak langsung, dan teraruh (*direct, indirect, and induced effects*), bergantung kepada corak perbelanjaan pengunjung luar bandar.

Kajian sorotan sistematik (Alexandro Andrade Daniela Federici, 2024) mendapati acara sukan berskala kecil dan sederhana memberikan impak sosioekonomi yang signifikan kepada peserta, bandar dan komuniti tempatan. Impak tersebut dipengaruhi oleh kategori pengunjung, lokasi acara, ciri peserta, corak perbelanjaan pelawat dan sokongan komuniti. Kajian ini turut mengenal pasti tema utama seperti impak ekonomi, faktor yang mempengaruhi perbelanjaan, impak sosial dan imej destinasi, sekali gus menyediakan bukti yang berguna untuk pembangunan dasar berkaitan penganjuran acara sukan.

Dalam konteks kajian ini, penganjuran acara di Jeli telah menarik kehadiran pelawat dari luar daerah, sekali gus membawa aliran masuk perbelanjaan baharu yang tidak akan berlaku sekiranya acara tersebut tidak dianjurkan.

Kemasukan pelawat ini berpotensi meningkatkan permintaan terhadap barangan dan perkhidmatan tempatan, memperkukuh aktiviti perniagaan, meningkatkan pendapatan komuniti setempat serta menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi daerah Jeli secara keseluruhannya.

Dalam hal ini, kajian ini bertujuan untuk menganggar kesan ekonomi yang terhasil daripada perbelanjaan pelawat yang menghadiri MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon* terhadap ekonomi daerah Jeli. Perbelanjaan pelawat dianalisis sebagai suntikan ekonomi yang berpotensi menjana kesan pengganda melalui peningkatan output, pendapatan, nilai tambah dan peluang pekerjaan dalam ekonomi tempatan.

Metodologi

Bagi menganggarkan impak ekonomi Penganjuran MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon*, satu soal selidik telah dibangunkan bagi mengumpulkan maklumat berkaitan corak dan jumlah perbelanjaan peserta serta pelawat sepanjang tempoh penganjuran acara. Data perbelanjaan ini digunakan sebagai komponen permintaan akhir (*final demand)* yang menjadi input utama dalam penganggaran impak ekonomi.

Analisis Input-Output (I-O) digunakan bagi menganggarkan kesan ekonomi yang dijana hasil daripada peningkatan permintaan akhir yang disumbangkan oleh perbelanjaan peserta dan pelawat. Model Input-Output merupakan kaedah yang mengukur hubungan saling bergantung antara sektor-sektor ekonomi, sekali gus membolehkan penganggaran impak terhadap output, nilai ditambah dan aktiviti ekonomi yang terhasil daripada sesuatu suntikan perbelanjaan.

Penganggaran impak ekonomi dilaksanakan menggunakan pengganda output (*Leontief Inverse*) yang mengukur perubahan dalam jumlah output ekonomi akibat peningkatan satu unit permintaan akhir. Dalam kajian ini, pengganda output bagi daerah Jeli dibangunkan berdasarkan struktur industri pertubuhan yang beroperasi, berpandukan sumber *Malaysia Statistical Business Register* (MSBR) bagi aktiviti ekonomi di daerah Jeli, dengan mengaplikasikan nisbah Input-Output mengikut aktiviti ekonomi di negeri Kelantan. Pendekatan ini membolehkan hubungan antara industri di daerah Jeli dianggarkan secara lebih realistik berasaskan struktur ekonomi setempat.

Kesan ekonomi yang dihasilkan melalui model Input-Output merangkumi kesan langsung (*direct effects*) dan kesan tidak langsung (*indirect effects*). Kesan langsung merujuk kepada peningkatan output dalam sektor yang menerima perbelanjaan pelawat secara terus, apabila pengeluar meningkatkan pengeluaran bagi memenuhi pertambahan permintaan terhadap barangan dan perkhidmatan. Sebaliknya, kesan tidak langsung berlaku apabila sektor-sektor yang menerima permintaan langsung meningkatkan pembelian input daripada sektor pembekal bagi menyokong pertambahan pengeluaran. Keadaan ini mewujudkan kesan limpahan ekonomi (*economic spillover effects*) melalui rantaian bekalan tempatan, sekali gus merangsang aktiviti ekonomi dalam sektor-sektor lain.

Dalam konteks kajian ini, impak ekonomi langsung dijana melalui perbelanjaan pelawat terhadap pelbagai kategori seperti penginapan, makanan dan minuman, peruncitan, pengangkutan, rekreasi serta perkhidmatan lain sepanjang tempoh penganjuran MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon*. Peningkatan permintaan terhadap barangan dan perkhidmatan ini seterusnya merangsang pengeluaran sektor berkaitan dan menyumbang kepada peningkatan output serta nilai ditambah dalam ekonomi daerah Jeli. Melalui hubungan antara industri yang diwakili dalam model Input-Output, suntikan perbelanjaan tersebut turut menghasilkan kesan limpahan kepada sektor pembekal, sekali gus memperkukuh aktiviti ekonomi tempatan secara keseluruhannya.

Perbelanjaan Peserta dan Pelawat

Kategori perbelanjaan peserta dan pelawat dalam kajian ini merangkumi beberapa komponen utama, iaitu Perdagangan borong dan runcit, yang melibatkan pembelian bahan api (petrol), barangan keperluan diri serta aktiviti membeli-belah; Penginapan; Makanan dan Minuman, termasuk perbelanjaan di restoran, kedai makan dan gerai; Pengangkutan yang meliputi penggunaan bas, teksi dan perkhidmatan *e-hailing*; Kesenian, hiburan dan rekreasi, seperti bayaran masuk ke tempat pelancongan dan kawasan rekreasi (contohnya air terjun) serta bayaran penyertaan acara larian; dan Perkhidmatan Lain yang berkaitan dengan keperluan peserta dan pelawat sepanjang tempoh penganjuran acara.

Jumlah keseluruhan perbelanjaan yang direkodkan sepanjang penganjuran acara ini adalah sebanyak RM690.0 ribu. Daripada jumlah tersebut, perbelanjaan tertinggi adalah dalam kategori Perdagangan borong dan runcit sebanyak RM181.1 ribu atau 26.2 peratus, diikuti oleh Penginapan sebanyak RM141.5 ribu (20.5%) dan Pengangkutan sebanyak RM136.7 ribu (19.8%). Berdasarkan survei yang dijalankan, purata perbelanjaan keseluruhan seorang pelawat dianggarkan sebanyak RM412.20 yang mencerminkan tahap perbelanjaan langsung (*direct expenditure*) yang dijana oleh kehadiran pelawat semasa acara berlangsung

Jadual 1: Perbelanjaan Pelawat dan Peratus Sumbangan Mengikut Aktiviti

Aktiviti	Jumlah Perbelanjaan Pelawat (RM'000)			Peratus Sumbangan (%)		
	Tempatan	Negeri Lain	Jumlah	Tempatan	Negeri Lain	Jumlah
Perdagangan borong & runcit	108.0	73.1	**181.1**	27.1	25.0	**26.3**
Penginapan	80.0	61.5	**141.5**	20.1	21.1	**20.5**
Makanan dan minuman	58.4	52.6	**111.0**	14.7	18.0	**16.1**
Pengangkutan	73.8	62.9	**136.7**	18.5	21.6	**19.8**
Kesenian, hiburan dan rekreasi	59.4	33.3	**92.7**	14.9	11.4	**13.4**
Perkhidmatan Lain	18.5	8.6	**27.1**	4.7	2.9	**3.9**
Jumlah	**398.0**	**291.9**	**690.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Perbelanjaan Pelawat Tempatan

Pelawat tempatan terdiri daripada pelawat daripada daerah Jeli dan dari daerah lain di Kelantan. Berdasarkan dapatan survei, jumlah perbelanjaan pelawat penduduk tempatan dianggarkan sebanyak RM398.0 ribu. Perdagangan borong dan runcit merekodkan nilai tertinggi iaitu RM108.0 ribu (27.1%), diikuti oleh Penginapan sebanyak RM80.0 ribu (20.1%), Pengangkutan sebanyak RM73.8 ribu (18.5%) dan Kesenian hiburan dan rekreasi sebanyak 14.9 peratus daripada keseluruhan perbelanjaan.

Perbelanjaan Pelawat Negeri Lain

Manakala, perbelanjaan pelawat dari negeri lain (*inbound*) direkodkan berjumlah RM291.9 ribu yang disokong oleh aktiviti Perdagangan borong dan runcit sebanyak RM73.1 ribu (25.0%), diikuti oleh aktiviti Pengangkutan RM62.9 ribu (21.6%), Penginapan RM61.5 ribu (21.1%) dan aktiviti Makanan dan minuman RM52.6 ribu (18.0%).

Jadual 2: Perbelanjaan Pelawat dan Peratus Sumbangan Mengikut Lokaliti

Aktiviti	Jumlah Perbelanjaan Pelawat (RM'000)			Peratus Sumbangan (%)		
	Tempatan	Negeri Lain	Jumlah	Tempatan	Negeri Lain	Jumlah
Perdagangan borong & runcit	108.0	73.1	181.1	59.6	40.4	100.0
Penginapan	80.0	61.5	141.5	56.5	43.5	100.0
Makanan dan minuman	58.4	52.6	111.0	52.6	47.4	100.0
Pengangkutan	73.8	62.9	136.7	54.0	46.0	100.0
Kesenian, hiburan dan rekreasi	59.4	33.3	92.7	64.1	35.9	100.0
Perkhidmatan Lain	18.5	8.6	27.1	68.3	31.7	100.0
Jumlah	**398.0**	**291.9**	**690.0**	**57.7**	**42.3**	**100.0**

Impak kepada Nilai Output

Penganjuran acara MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon* ini memberikan impak kepada ekonomi tempatan. Perbelanjaan pelawat semasa program ini yang bernilai RM690.0 ribu dijangka dapat menjana nilai output sebanyak RM1,289.3 ribu kepada jumlah ekonomi di daerah Jeli. Berdasarkan nilai tersebut, kesan langsung (*direct effect*) daripada perbelanjaan adalah sebanyak RM757.4 ribu manakala kesan tidak langsung (*indirect effect*) kepada aktiviti lain bernilai RM531.9 ribu.

Aktiviti Perdagangan borong dan runcit merupakan penyumbang output tertinggi hasil perbelanjaan pelawat semasa penganjuran MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon*, dengan jumlah output dianggarkan sebanyak RM319.6 ribu. Daripada jumlah tersebut, RM213.4 ribu merupakan kesan langsung yang diterima oleh aktiviti perdagangan borong dan runcit. Peningkatan permintaan dalam aktiviti ini turut mewujudkan kesan tidak langsung sebanyak RM106.2 ribu kepada aktiviti ekonomi lain yang berkaitan, terutamanya Perkhidmatan lain, termasuk bekalan elektrik dan gas serta perkhidmatan Telekomunikasi.

Aktiviti Pengangkutan pula merupakan penyumbang output kedua tertinggi dengan nilai RM294.5 ribu. Daripada jumlah tersebut, RM141.0 ribu merupakan kesan langsung kepada aktiviti Pengangkutan, manakala RM153.5 ribu merupakan kesan tidak langsung yang disalurkan kepada aktiviti ekonomi berkaitan seperti jualan runcit bahan api kenderaan di kedai khusus, penyelenggaraan dan pembaikan kenderaan bermotor serta pelbagai aktiviti perkhidmatan lain.

Selain itu, perbelanjaan pelawat dijangka menjana output bagi aktiviti Penginapan sebanyak RM269.6 ribu. Daripada jumlah tersebut, RM147.7 ribu merupakan kesan langsung yang diterima oleh sektor Penginapan, manakala RM121.9 ribu merupakan kesan tidak langsung kepada aktiviti ekonomi lain, terutamanya Perdagangan borong dan runcit serta Perkhidmatan lain.

Aktiviti Makanan dan minuman turut menerima manfaat yang signifikan dengan jumlah output dianggarkan sebanyak RM218.5 ribu. Daripada nilai tersebut, RM123.1 ribu merupakan kesan langsung kepada sektor Makanan dan minuman, manakala RM95.4 ribu merupakan kesan tidak langsung yang mengalir kepada aktiviti ekonomi lain melalui rantaian bekalan dan perkhidmatan sokongan.

Aktiviti Kesenian, hiburan dan rekreasi turut menyumbang kepada penjanaan output ekonomi dengan nilai dianggarkan sebanyak RM139.4 ribu. Daripada jumlah tersebut, RM93.8 ribu merupakan kesan langsung yang diterima oleh aktiviti ini, manakala RM45.7 ribu merupakan kesan tidak langsung yang mengalir kepada aktiviti ekonomi lain melalui rantaian bekalan dan perkhidmatan yang berkaitan

Jadual 3: Impak Pengajuran MD Jeli *Stats Nature Half Marathon* kepada Nilai Output

Aktiviti	Nilai yang dijana (RM'000)			Peratusan nilai yang dijana (%)		
	Output			Output		
	Jumlah	*Direct*	*Indirect*	Jumlah	*Direct*	*Indirect*
Perdagangan borong & runcit	**319.6**	213.4	106.2	**24.8**	28.2	20.0
Penginapan	**269.6**	147.7	121.9	**20.9**	19.5	22.9
Makanan dan minuman	**218.5**	123.1	95.4	**16.9**	16.2	17.9
Pengangkutan	**294.5**	141	153.5	**22.8**	18.6	28.9
Kesenian, hiburan dan rekreasi	**139.4**	93.8	45.7	**10.8**	12.4	8.6
Perkhidmatan Lain	**47.7**	38.4	9.2	**3.8**	5.1	1.7
Jumlah	**1,289.30**	**757.4**	**531.9**	**100**	**100**	**100**

Impak kepada Nilai Ditambah

Perbelanjaan pelawat semasa penganjuran MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon* dianggarkan menjana nilai ditambah kepada ekonomi daerah Jeli sebanyak RM592.2 ribu. Daripada jumlah tersebut, RM358.3 ribu merupakan kesan langsung hasil daripada aktiviti ekonomi yang menerima perbelanjaan pelawat secara terus, manakala RM233.9 ribu merupakan kesan tidak langsung yang terhasil melalui rantaian bekalan dan permintaan antara sektor ekonomi.

Mengikut aktiviti ekonomi, Perdagangan borong dan runcit merekodkan nilai ditambah tertinggi sebanyak RM157.2 ribu (26.5%), terdiri daripada RM118.2 ribu kesan langsung dan RM39.0 ribu kesan tidak langsung. Seterusnya, aktiviti Penginapan menjana nilai ditambah sebanyak RM124.2 ribu (21.0%) dengan RM72.7 ribu merupakan kesan langsung dan RM51.5 ribu kesan tidak langsung.

Aktiviti Pengangkutan mencatatkan nilai ditambah sebanyak RM117.1 ribu (19.8%) merangkumi RM43.9 ribu kesan langsung dan RM73.1 ribu kesan tidak langsung. Keadaan ini menunjukkan bahawa sektor Pengangkutan mempunyai hubungan rantaian yang kukuh dengan sektor ekonomi lain, sekali gus menghasilkan limpahan ekonomi yang lebih besar melalui kesan tidak langsung.

Selain itu, aktiviti Makanan dan minuman menyumbang nilai ditambah sebanyak RM93.8 ribu (15.8%), yang terdiri daripada RM48.5 ribu kesan langsung dan RM45.2 ribu kesan tidak langsung. Aktiviti Kesenian, hiburan dan rekreasi pula menjana nilai ditambah sebanyak RM76.0 ribu (12.8%), dengan RM54.5 ribu merupakan kesan langsung dan RM21.5 ribu merupakan kesan tidak langsung. Sementara itu, aktiviti Perkhidmatan lain merekodkan nilai ditambah sebanyak RM24.0 ribu (4.1%), terdiri daripada RM20.4 ribu kesan langsung dan RM3.6 ribu kesan tidak langsung.

Jadual 4: Impak Penganjuran Jeli *Stats Nature Half Marathon* kepada Nilai Ditambah

Aktiviti	Nilai yang dijana (RM'000)			Peratusan Nilai yang dijana (%)		
	Nilai Ditambah			Nilai Ditambah		
	Jumlah	*Direct*	*Indirect*	Jumlah	*Direct*	*Indirect*
Perdagangan borong & runcit	**157.2**	118.2	39.0	**26.5**	33.0	16.7
Penginapan	**124.2**	72.7	51.5	**21.0**	20.3	22.0
Makanan dan minuman	**93.8**	48.5	45.2	**15.8**	13.5	19.3
Pengangkutan	**117.1**	43.9	73.1	**19.8**	12.3	31.3
Kesenian, hiburan dan rekreasi	**76.0**	54.5	21.5	**12.8**	15.2	9.2
Perkhidmatan Lain	**24.0**	20.4	3.6	**4.1**	5.7	1.5
Jumlah	**592.2**	**358.3**	**233.9**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Secara keseluruhannya, penganjuran MD Jeli *Stats Nature Run Half Marathon* telah memberikan impak ekonomi yang positif kepada daerah Jeli melalui perbelanjaan pelawat. Perbelanjaan pelawat yang dianggarkan sebanyak RM690.0 ribu telah menjana nilai output keseluruhan sebanyak RM1,289.3 ribu dan nilai ditambah sebanyak RM592.2 ribu kepada ekonomi tempatan. Aktiviti utama seperti Perdagangan borong dan runcit, Pengangkutan, Penginapan serta Makanan dan minuman telah menjadi penyumbang utama kepada penjanaan ekonomi melalui kesan langsung dan tidak langsung, sekali gus menunjukkan saling kebergantungan yang kukuh antara aktiviti pelawat dan ekonomi tempatan. Secara tidak langsung, dapatan ini menunjukkan bahawa penganjuran acara sukan bukan sahaja menyokong aktiviti pelancongan dan rekreasi, tetapi turut berperanan sebagai pemangkin pertumbuhan ekonomi tempatan melalui kesan pengganda (*multiplier effect)*.

Penafian

Pandangan yang dinyatakan adalah pandangan penulis dan tidak semestinya mewakili pandangan DOSM.

Penghargaan

Penulis ingin mengucapkan terima kasih kepada Puan Rozita binti Misran atas pandangan dalam penyediaan artikel ini.

Rujukan

Archer, B. H., & Fletcher, J. E. (1990). *Multiplier analysis in tourism. Centre des Hautes Études Touristiques*.

Daniels, M. J., & Norman, W. C. (2003). *Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events. Journal of Sport & Tourism*, 8(4), 214–222. https://doi.org/10.1080/1477508032000161528

Jabatan Perangkaan Malaysia. (2022). Jadual Input-Output Malaysia 2019 & 2020. Jabatan Perangkaan Malaysia.

Jabatan Perangkaan Malaysia. (2023). Jadual Input-Output Malaysia 2021. Jabatan Perangkaan Malaysia.

Jabatan Perangkaan Malaysia. (2024). Keluaran Dalam Negeri Kasar mengikut daerah pentadbiran, 2015–2022: Negeri Kelantan. Jabatan Perangkaan Malaysia.

Jabatan Perangkaan Malaysia. (2024). Laporan sosioekonomi Negeri Kelantan 2024. Jabatan Perangkaan Malaysia.

Kim, S., & Dombrosky, J. (2016). *Economic impact of small scale event to the local economy: Case of Canfield Fair. Journal of Tourism Insights*, 7(1), Article 7. https://doi.org/10.9707/2328-0824.1057

Miller, R. E., & Blair, P. D. (2009). *Input-output analysis: Foundations and extensions (2nd ed.). Cambridge University Press*.

Stynes, D. J. (1997). *Economic impact of tourism: A handbook for tourism professionals. Tourism Research Laboratory, University of Illinois at Urbana-Champaig*n.

Warnick, R. B., Bojanic, D. C., & Xu, F. (2012). *Economic impact and significance: Additional insights for measurement in special events. Journal of Convention & Event Tourism*, 13(1), 1–15. https://doi.org/10.1080/15470148.2012.638225

STATISTIK SETEMPAT

SENARIO EKONOMI NEGERI KELANTAN

PETUNJUK EKONOMI

KDNK

2025: RM29.8 bilion
(2024: RM 28.7 billion)

INDEKS HARGA PENGGUNA

2025 : 129.7 mata
(2024 : 129.3 mata)

(Nota: Angka merujuk kepada pertumbuhan tahun ke tahun (YoY))

STATISTIK DEMOGRAFI

JUMLAH PENDUDUK

2025[P] : 1,907.7 juta
(2024: 1.887.9 juta)

3 daerah bilangan penduduk tertinggi bagi tahun 2025

01 Kota Bharu 590,100 ribu orang (0.98%)

02 Pasir Mas 242,700 ribu orang (1.00%)

03 Tumpat 191,200 ribu orang (0.95%)

Nisbah Jantina 2025

Lelaki 101 : Perempuan 100

Struktur Umur Penduduk 2025

- 0 - 14 tahun (27.6%)
- 15 - 64 tahun (65.0%)
- 65 tahun dan lebih (7.4%)

Indeks Kebahagian Rakyat 2025

7.2 mata

JUMLAH JENAYAH KEKERASAN

423 kes

JUMLAH JENAYAH HARTA BENDA

1,873 kes

Sumber : Laporan anggaran penduduk 2025, Indikator Sosioekonomi Negeri Kelantan Suku Tahun Pertama 2026

PRESTASI EKONOMI MENGIKUT SEKTOR

PERTANIAN
2025 : RM 121.8 bilion (6.0%)
2024 : RM 17.1 bilion (6.1%)

PEMBINAAN
2025 : RM 87.3 bilion (4.3%)
2024 : RM78.7 bilion (4.1%)

PEMBUATAN
2025 : RM 462.8 bilion (22.8%)
2024 : RM441.6 bilion (23.0%)

PERLOMBONGAN & PENGKUARIAN
2025 : RM117.7 bilion (5.8%)
2024 : RM113.3 bilion (5.9%)

PERKHIDMATAN
2025 : RM1,222.0 bilion (60.2%)
2024 : RM 1,156.0 bilion (60.2%)

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

2024 : 10.5 juta pelancong
2023 : 7.5 juta pelancong

STATISTIK AKAUN KERAJAAN

Hasil Kerajaan Kelantan
RM907.01 juta
(2023 : RM 824.23 juta)

Pendapatan PBT Kelantan
RM251.40 juta
(2023 : RM 238.39 juta)

Majlis Perbandaran Kota Bharu Bandar Raya Islam (MPKB-BRI) merekodkan pendapatan tertinggi sebanyak RM 74.80 juta bagi tahun 2023

Sumber : Laporan Ketua Audit Negara 3/2025 Negeri Kelantan

INTERNET DAN MEDIA SOSIAL

Komputer	2025 : 88.5% (2024 : 88.1%)	Telefon bimbit	2025 : 99.3% (2024: 94.3%)
Internet	2025 : 95.4% (2024 : 94.9%)	Televisyen	2025 : 99.3% (2024 : 99.2%)

Sumber : Indikator Sosio Ekonomi Negeri Kelantan 2024

STATISTIK PERDAGANGAN

JUMLAH PERDAGANGAN 2025 : RM6.4 bilion
(2024 : RM6.6 bilion)

EKSPORT	IMPORT
RM3.2 bilion	RM2.5 bilion
(2024 : RM4.1 bilion)	(2024 : RM2.5 bilion)

EKSPORT BARANGAN UTAMA 2024

KELUARAN PETROLEUM MENTAH	RM1.3 bilion (2023 : RM1.7 bilion)
INJAP DAN TIUB LAIN, FOTOSEL DLL	RM0.8 bilion (2023 : RM0.8 bilion)
GETAH ASLI	RM0.6 bilion (2023 : RM0.5 bilion)

IMPORT BARANGAN UTAMA 2024

INJAP DAN TIUB LAIN, FOTOSEL DLL	RM 304 juta (2023 : RM243 juta)
KELUARAN PETROLEUM BERTAPIS	RM129 juta (2023 : RM157 juta)
KELUARAN BESI GELEK RATA ATAU KELULI	RM51.0 juta (2023 : RM19 juta)

TENAGA BURUH

Kadar Penyertaan Tenaga Buruh (KPTB)	Kadar Pengangguran
2024 : 57.7% (2023 : 57.3%)	2024 : 4.0% (2023 : 3.9%)

Sumber : Laporan Sosio Ekonomi Kelantan 2024

STATISTIK UTAMA SISWAZAH

Siswazah	2024 : 225.6 ribu (2023: 220.3 ribu)
Bekerja	2024 : 173.4 ribu (2023: 160.2 ribu)
Luar Tenaga Buruh	2024 : 44.4 ribu (2023: 52.2 ribu)

Sumber : Laporan Sosio Ekonomi Kelantan 2024

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

SEPINTAS LALU STATISTIK SOSIOEKONOMI, JELI, KELANTAN, 2024

PENDUDUK

Penduduk
57.7 ribu

Lelaki 50.1% | Perempuan 49.9%

Warganegara 96.9% | Bukan Warganegara 3.1%

Bumiputera 99.3% | Cina 0.2% | India 0.4% | Lain-lain 0.2%

Keluasan Tanah
1,325.0 km^2

Kepadatan Penduduk
44/km^2

Tempat Kediaman
12.5 ribu

Nota:
i. Data adalah merujuk kepada data anggaran penduduk semasa pertengahan tahun berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2020
ii. Hasil tambah mungkin berbeza disebabkan oleh pembundaran

GUNA TENAGA

Penduduk Bekerja	22.0 ribu
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh	55.7%
Kadar Pengangguran	2.3%

PENDAPATAN & PERBELANJAAN

	Pendapatan Isi Rumah KasarBulanan	Perbelanjaan Isi Rumah Kasar Bulanan
Penengah	RM3,008	RM2,726
Purata	RM3,829	RM3,062

PENDIDIKAN

	Sekolah Rendah	Sekolah Menengah		
Sekolah	15	6		
Guru	538	356		
Murid	n.a	Peringkat Menengah n.a	Peringkat Lepasan Menengah n.a	

Nota:
i. Merujuk kepada sekolah kerajaan dan bantuan kerajaan
ii. Merujuk data 2023

Sumber:
Kementerian Pendidikan Malaysia

KESIHATAN

Hospital
1

Klinik[a]
15

Nota:
a Termasuk klinik kesihatan, klinik kesihatan ibu & anak, klinik desa dan klinik komuniti
Merujuk kepada hospital dan klinik kerajaan

Sumber:
Kementerian Kesihatan Malaysia

KESELAMATAN AWAM

Balai Polis[a]
6

Balai Bomba
1

Nota:
a Merujuk kepada ibu pejabat polis daerah, balai polis dan pondok polis

Sumber:
Polis Diraja Malaysia
Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia

INTERNET & MEDIA SOSIAL

Pusat Sebaran Maklumat Nasional (NADI)
8

Pusat Maklumat Rakyat
-

Sumber:
i. Suruhanjaya Komunikasi & Multimedia Malaysia
ii. Kementerian Komunikasi

Sumber: My Local Stats, Jeli, Kelantan, 2024, Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

PENDAPATAN ISI RUMAH KELANTAN, 2024

TABURAN ISI RUMAH

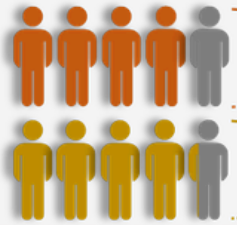
Bilangan Isi Rumah

366.8 ribu

357.8 ribu

Purata Saiz Isi Rumah

4.0 orang

4.2 orang

Purata Penerima Pendapatan

1.6 orang

1.8 orang

STRATA

	Penengah CAGR	Purata CAGR
KELANTAN	RM4,083 6.1%	RM5,265 3.7%
Strata: Bandar	RM4,750 6.5%	RM6,104 5.6%
Strata: Luar Bandar	RM3,662 6.0%	RM4,567 1.8%

KOMPOSISI MENGIKUT PUNCA PENDAPATAN

Pekerjaan Bergaji

RM2,660 | 50.5% RM2,619 | 53.6%

Harta & Pelaburan

RM465 | 8.8% RM417 | 8.5%

Bekerja Sendiri

RM837 | 15.9% RM819 | 16.8%

Pindahan Semasa Diterima

RM1,304 | 24.8% RM1,031 | 21.1%

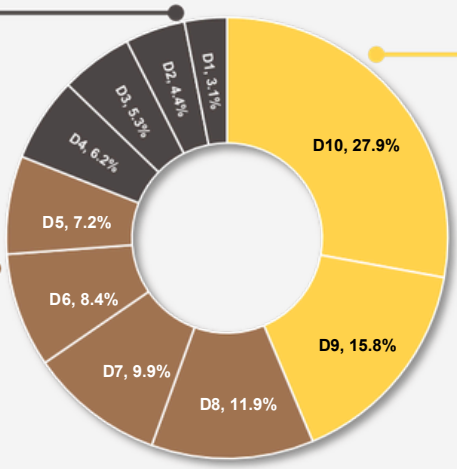
AGIHAN PENDAPATAN MENGIKUT KUMPULAN ISI RUMAH DESIL

D1 - D4
18.9%
17.6%

Penengah	Purata
RM2,541	RM2,492
RM2,190	RM2,148
CAGR: 7.4%	CAGR: 7.4%

D5 - D8
37.3%
36.2%

Penengah	Purata
RM4,760	RM4,907
RM4,279	RM4,421
CAGR: 5.3%	CAGR: 5.2%

D9 - D10
43.8%
46.2%

Penengah	Purata
RM9,885	RM11,532
RM 9,449	RM 11,288
CAGR: 2.3%	CAGR: 1.1%

Klasifikasi:
D1 - D4 : D1, D2, D3, D4
D5 - D8 : D5, D6, D7, D8
D9 - D10 : D9, D10

2024
2022

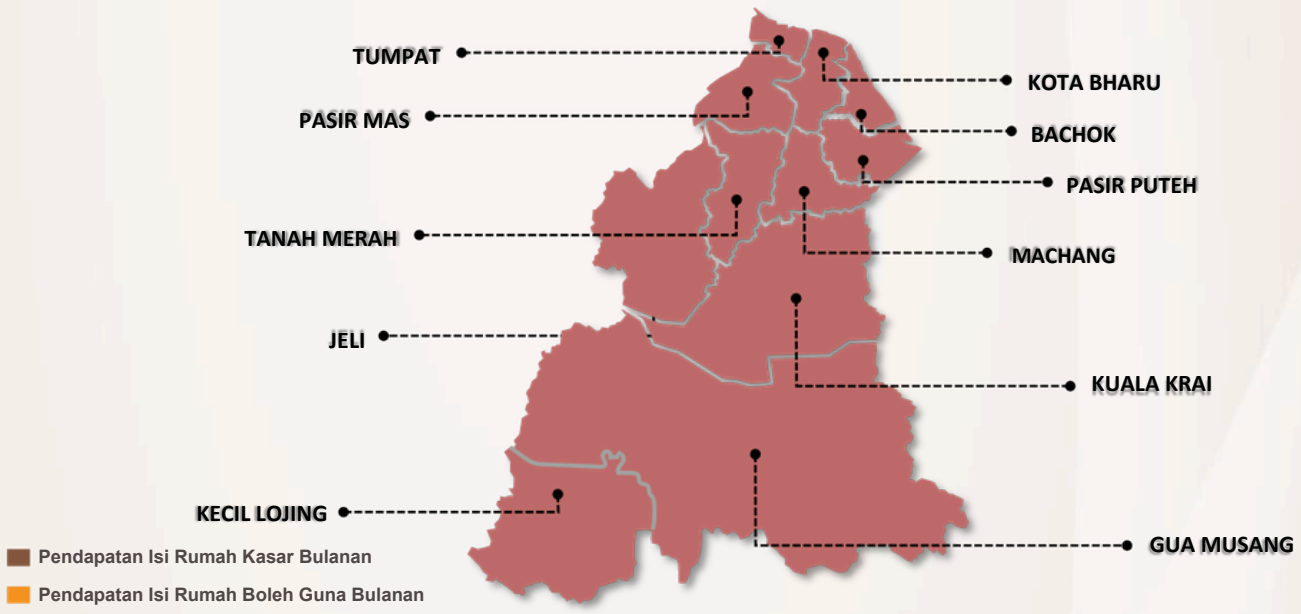
Nota:
1.Data adalah berdasarkan kepada isi rumah warganegara Malaysia
2.CAGR: Kadar PertumbuhanTahunan Dikompaun
3.D: Desil

Sumber: Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah 2024, Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

PENDAPATAN ISI RUMAH KELANTAN, 2024

PENDAPATAN MENGIKUT DAERAH PENTADBIRAN

01 BACHOK

Penengah : RM4,187
Purata : RM5,149

Penengah : RM3,429
Purata : RM4,471

02 KOTA BHARU

Penengah : RM4,729
Purata : RM6,180

Penengah : RM4,106
Purata : RM5,400

03 MACHANG

Penengah : RM4,156
Purata : RM5,237

Penengah : RM3,722
Purata : RM4,622

04 PASIR MAS

Penengah : RM3,591
Purata : RM4,975

Penengah : RM3,110
Purata : RM4,353

05 PASIR PUTEH

Penengah : RM4,853
Purata : RM5,070

Penengah : RM4,222
Purata : RM4,472

06 TANAH MERAH

Penengah : RM3,638
Purata : RM4,922

Penengah : RM3,121
Purata : RM4,282

07 TUMPAT

Penengah : RM3,904
Purata : RM4,991

Penengah : RM3,412
Purata : RM4,326

08 GUA MUSANG

Penengah : RM3,871
Purata : RM4,684

Penengah : RM3,310
Purata : RM4,150

09 KUALA KRAI

Penengah : RM2,994
Purata : RM3,872

Penengah : RM2,726
Purata : RM3,508

10 JELI

Penengah : RM3,008
Purata : RM3,829

Penengah : RM2,568
Purata : RM3,308

11 KECIL LOJING

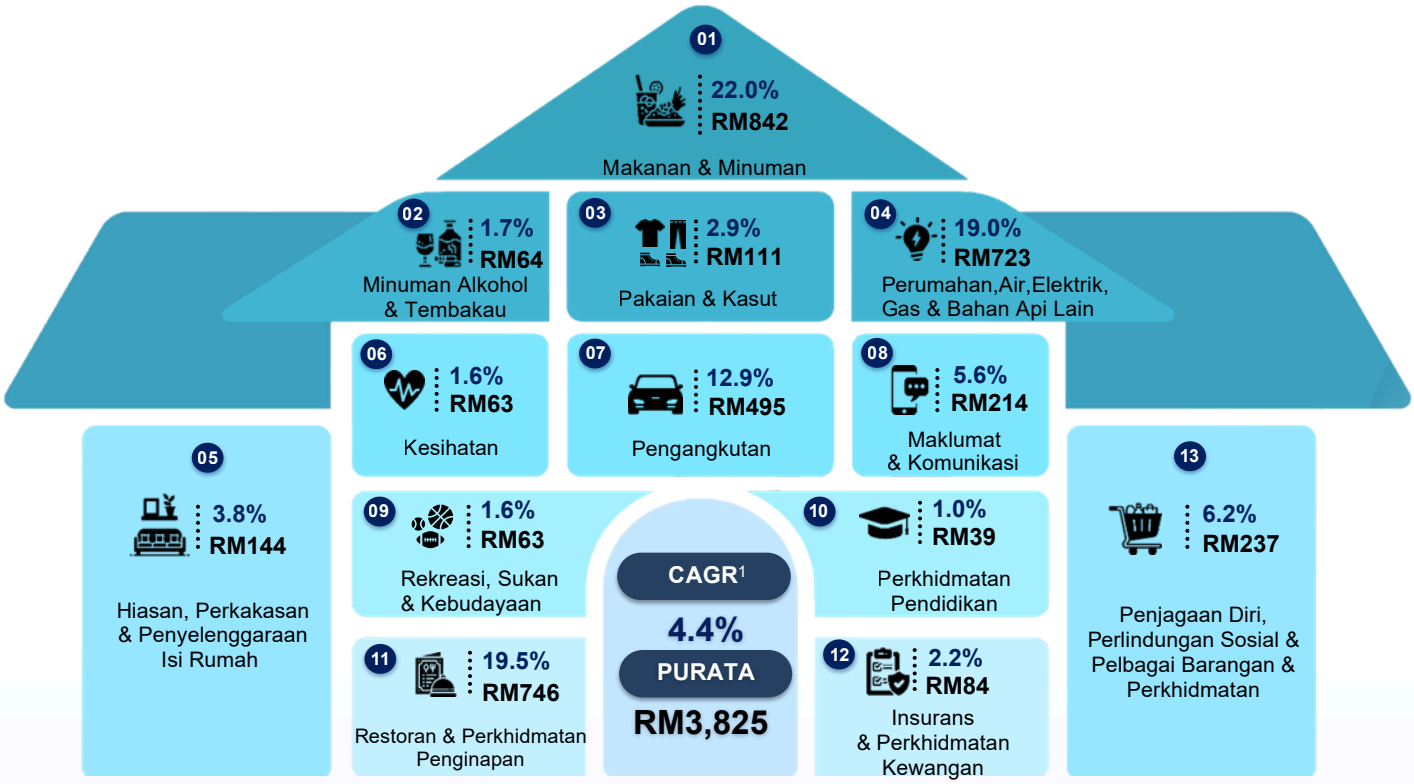
Penengah : RM3,385
Purata : RM3,511

Penengah : RM2,381
Purata : RM3,122

Nota:
1.Data adalah berdasarkan kepada isi rumah warganegara Malaysia
2.Peta ini adalah untuk tujuan ilustrasi sahaja dan tidak menggambarkan kedudukan geografi pada skala sebenar
Sumber: Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah 2024, Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

KOMPOSISI PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH BULANAN PURATA MENGIKUT KUMPULAN UTAMA, KELANTAN, 2024

PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH BULANAN PURATA MENGIKUT DAERAH PENTADBIRAN, KELANTAN, 2024

Nota :
1. Perbelanjaan purata berdasarkan keseluruhan isi rumah
2. **CAGR**[1] : Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun (2022-2024)
Sumber : Laporan Survei Perbelanjaan Isi Rumah 2024, Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

STATISTIK ALAM SEKITAR, KELANTAN 2025

Hujan (mm)
2024: 2,682.4 – 3,803.0
2023: 3,172.0 – 4,230.5

Purata suhu minimum & maksimum (°C)
2024: 23.9 –33.3
2023: 23.6 –32.7

Kejadian banjir
2024: 58
2023: 36

Tan metrik

Buangan terjadual
2024: 7,720
2023: 5,898

Buangan klinikal
2024: 1,755.1
2023: 1,738.3

Penduduk ('000)
2025[p]: 1,907.7
2024 : 1,887.9

'000 tan metrik

Pendaratan ikan laut
2024: 58.1
2023: 60.0

Bilangan kes demam denggi
2024: 3,445
2023: 2,790

Bekalan air mentah Diabstrak (JLH)

Sungai
2024: 313
2023: 319

Empangan
2024: -
2023: -

Meter padu

Pengeluaran kayu balak
2023: 703,714
2022: 716,270

Pengeluaran kayu gergaji
2023: 394,154
2022: 962,469

Pengeluaran papan lapis
2023: 13,988
2022: 7,095

Hektar

Keluasan hutan yang dilesenkan untuk pengusahasilan
2023: 14,547
2022: 14,740

Keluasan berhutan
2022: 767,330
2021: 767,203

Kejadian kebakaran (kes)
2024: 3,111
2023: 1,820

Nota:
p : awalan
JLH : Juta liter sehari

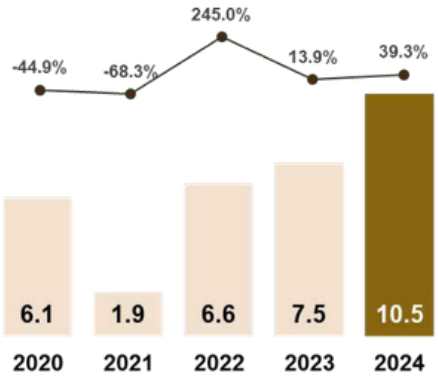
Sumber: Statistik AlamSekitar, Kelantan, 2025
Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

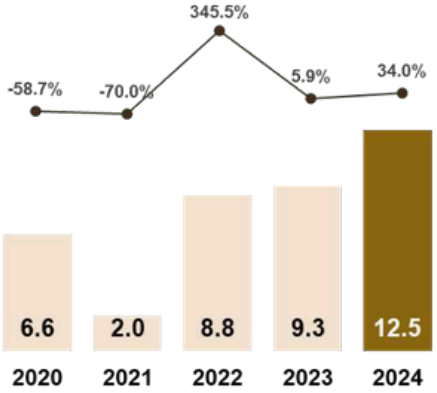
PELANCONGAN DOMESTIK KELANTAN, 2024

STATISTIK UTAMA

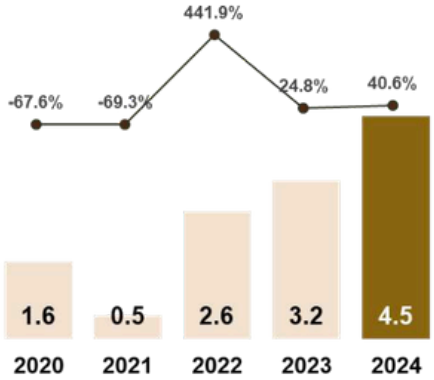
Pelawat Domestik (juta)

Perjalanan Pelancongan (juta)

Terimaan Pelancongan (RM bilion)

3 Destinasi Utama Dilawati Pelancong

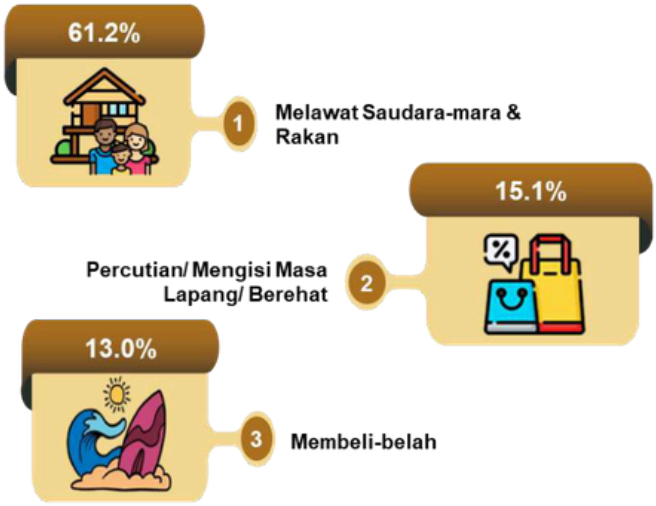
1.
Pasar Siti Khadijah

2.
Pantai Melawi

3.

AEON Lembah Sireh

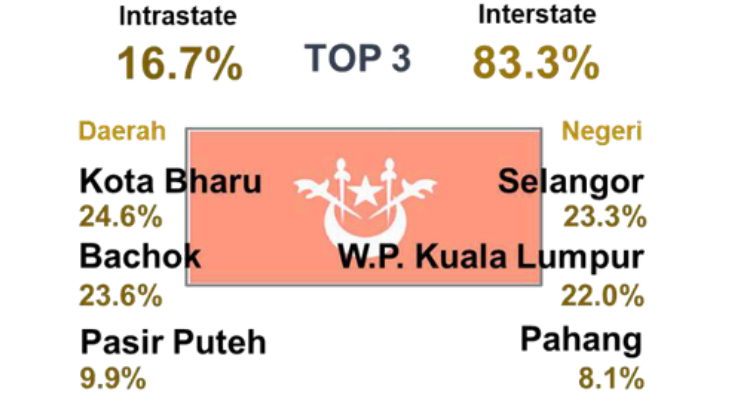
3 Tujuan Utama Perjalanan Pelancong

5 Komponen Utama Terimaan Pelancongan Domestik

Negeri Asal Pelancong

Sumber: Survei Pelancongan Domestik Kelantan, 2024

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

SOROTAN SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

PROFIL PEGANGAN PERTANIAN

99.5 %(87,597) adalah Pegangan Pertanian Individu

- Kewarganegaraan — **99.9%** Malaysia
- Kumpulan Etnik — **96.7%** Bumiputera
- Jantina — **65.8%** Lelaki
- Kumpulan Umur — **48.6%** 60 tahun dan keatas
- Taraf Perkahwinan — **77.5%** Berkahwin
- Sijil Tertinggi Diperoleh — **47.0%** Menengah

50.3% (183,531.4 hektar) keluasan bertanam direkodkan oleh **Pegangan Pertanian Individu**

50.8% (162,183.9 hektar) keluasan bertuai direkodkan oleh **Pegangan Pertanian Individu**

75.7% (1,706,374.0 tan metrik) daripada jumlah pengeluaran telah dijual

42.0% (RM3,297,582,244) pendapatan disumbangkan oleh **Pegangan Pertanian Individu**

77.0% (2,719,884.4 tan metrik) pengeluaran diterajui oleh **Pegangan Pertanian Pertubuhan**

3,530,601.8 tan metrik

Negeri Kelantan menyumbang **3.4%** (3,530,601.8 tan metrik) daripada jumlah pengeluaran Malaysia

43.5% (RM1,193,655,934) perbelanjaan disumbangkan oleh **Pegangan Pertanian Individu**

Petunjuk:

Pegangan Pertanian Individu | Keluasan Bertanam | Keluasan Bertuai | Kuantiti Pengeluaran | Kuantiti Jualan | Nilai Jualan | Pendapatan | Perbelanjaan

Sumber: Laporan Banci Pertanian 2024 Negeri Kelantan

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

PROFIL PEGANGAN PERTANIAN DAN PARAMETER UTAMA SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

PEGANGAN PERTANIAN

Jumlah	Individu	Pertubuhan
88,039	87,597	442

KEWARGANEGARAAN (ORANG)

Warganegara	Bukan Warganegara
87,496 (99.9%)	101 (0.1%)

JANTINA (ORANG)

Lelaki	Perempuan
57,680 (65.8%)	29,917 (34.2%)

KUMPULAN UMUR (ORANG)

15 - 30 tahun	46 - 59 tahun	31 - 45 tahun	60 tahun dan keatas
2,376 (2.7%)	28,240 (32.2%)	14,370 (16.4%)	42,611 (48.6%)

KUMPULAN ETNIK (ORANG)

Bumiputera	India	Cina	Lain -lain
84,587(96.7%)	126 (0.1%)	1,979 (2.3%)	804 (0.9%)

Nota: Warganegara sahaja

TARAF PERKAHWINAN (ORANG)

Tidak Pernah Berkahwin	Berkahwin	Bercerai / Berpisah	Balu / Duda
8,489 (9.7%)	67,830 (77.5%)	655 (0.8%)	10,548 (12.1%)

Tiada maklumat: 75

SIJIL TERTINGGI DIPEROLEH (ORANG)

Tertiari	Rendah	Menengah	Tiada Sijil
7,802 (9.3%)	20,631 (23.6%)	39,502 (47.0%)	19,494 (22.3%)

Tiada maklumat: 168

PARAMETER UTAMA SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

	Pegangan Pertanian	Keluasan Bertanam (Ha)	Keluasan Bertuai (Ha)	Kuantiti Pengeluaran (mt)	Kuantiti Jualan (mt)	Nilai Jualan (RM juta)
Jumlah	88,039	364,804	318,984	3,530,602	3,459,043	7,039.81
Individu	87,597 (99.5%)	183,531 (50.3%)	162,184 (50.8%)	810,717 (23.0%)	744,541 (21.5%)	2,946.64 (41.9%)
Pertubuhan	442 (0.5%)	181,272 (49.7%)	156,800 (49.2%)	2,719,884 (77.0%)	2,714,502 (78.5%)	4,093.17 (58.1%)

Sumber: Laporan Banci Pertanian 2024 Negeri Kelantan

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

PENDAPATAN (RM juta)

Jumlah
RM7,844.35

Individu
RM3,297.58
(42.0%)

Pertubuhan
RM4,546.77
(58.0%)

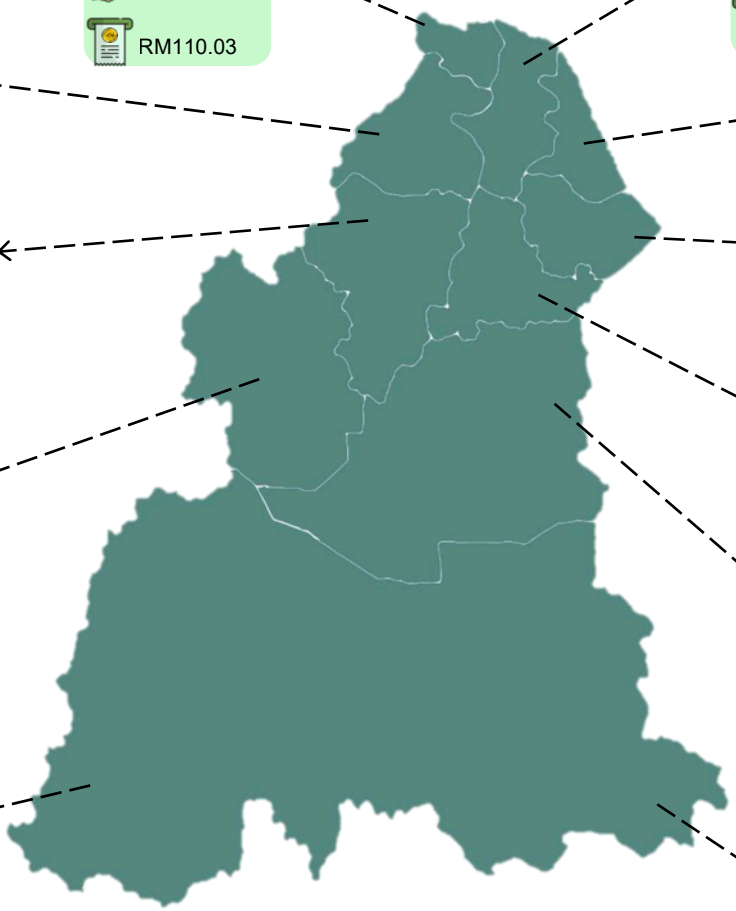
PERBELANJAAN (RM juta)

Jumlah
RM2,745.57

Individu
RM1,193.66
(43.5%)

Pertubuhan
RM1,551.91
(56.5%)

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN MENGIKUT DAERAH (RM JUTA)

Tumpat
RM293.02
RM110.03

Kota Bharu
RM394.73
RM155.84

Bachok
RM676.71
RM261.98

Pasir Mas
RM294.73
RM89.87

Pasir Puteh
RM396.36
RM150.25

Tanah Merah
RM421.99
RM141.27

Machang
RM270.30
RM99.30

Jeli
RM645.28
RM209.02

Kuala Krai
RM1,075.27
RM417.56

Kecil Lojing
RM839.69
RM312.03

Gua Musang
RM2,536.27
RM798.40

Pendapatan (RM juta)
Perbelanjaan (RM juta)

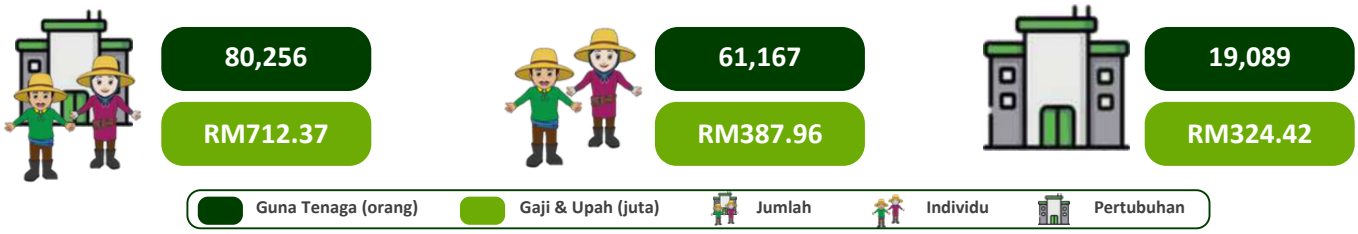
Nota: Peta tidak mengikut skala yang sebenar

Sumber: Laporan Banci Pertanian 2024 Negeri Kelantan

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

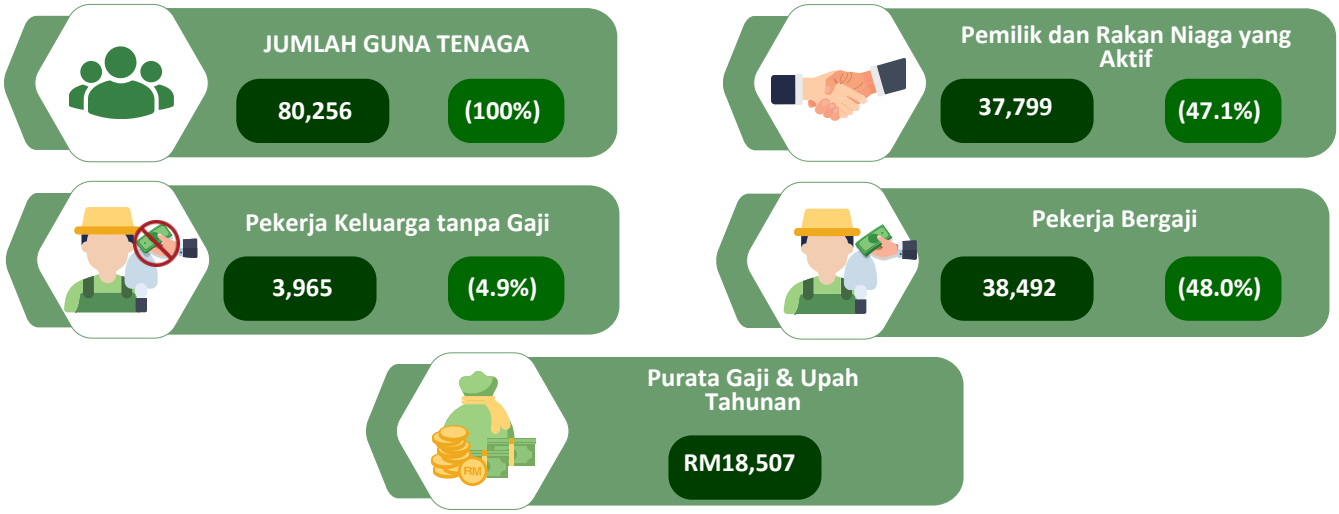
PARAMETER UTAMA GUNA TENAGA DAN GAJI & UPAH SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

Guna tenaga sektor pertanian 2023 adalah seramai 80,256 orang dan gaji& upah tahunan sebanyak RM712.37 juta.

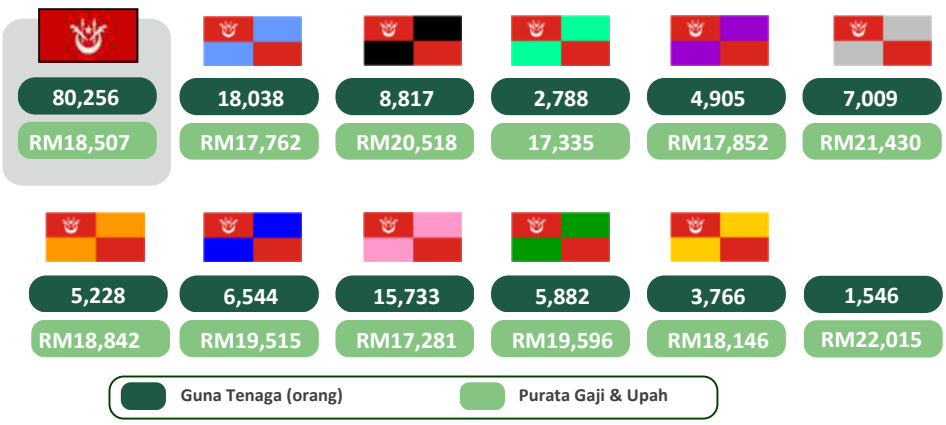
Guna Tenaga Sektor Pertanian

Pekerja bergaji pada tahun 2023 adalah seramai 38,492 orang dan menerima purata gaji& upah tahunan sebanyak RM18,507.

Guna Tenaga dan Purata Gaji & Upah Tahunan Mengikut Daerah

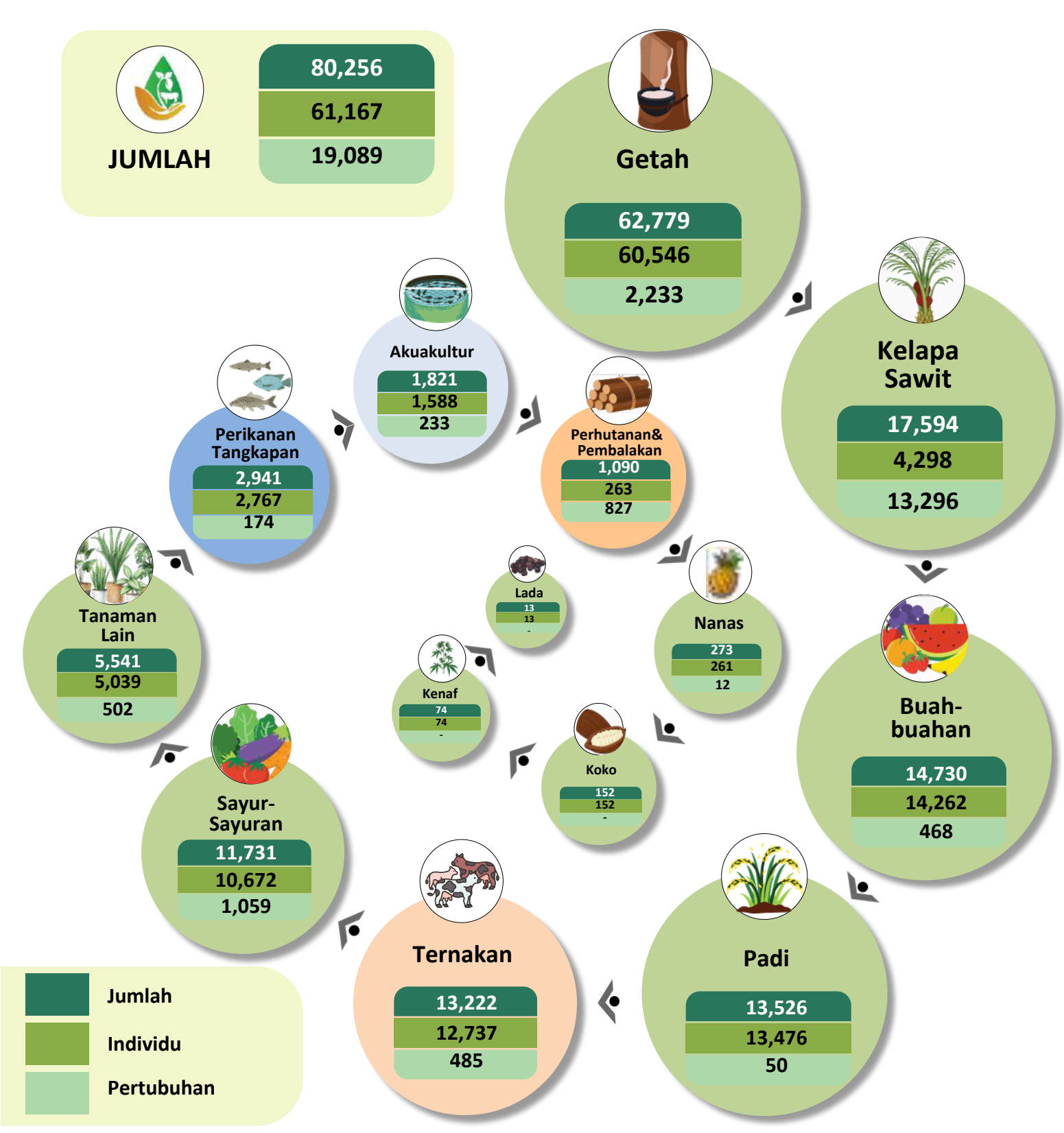
Bachok, Gua Musang, Kota Bharu, Pasir Puteh dan Tumpat menyumbang 70.0 peratus daripada guna tenaga sektor pertanian negeri. Kecil Lojing, Pasir Puteh, Kota Bharu, Kuala Krai dan Tumpat adalah lima daerah yang merekodkan purata gaji& upah tahunan tertinggi.

Sumber: Laporan Banci Pertanian 2024 Negeri Kelantan

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

PARAMETER UTAMA GUNA TENAGA SEKTOR PERTANIAN, KELANTAN, 2023

Nota: Jumlah guna tenaga merujuk kepada bilangan individu yang terlibat dalam aktiviti pertanian. Walau bagaimanapun, jumlah ini bukan merupakan hasil tambah bagi semua aktiviti pertanian, kerana seorang individu boleh terlibat dalam lebih daripada satu jenis aktiviti secara serentak.

Sumber: Laporan Banci Pertanian 2024 Negeri Kelantan

BORANG SOAL SELIDIK

KEMENTERIAN EKONOMI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

KAJIAN IMPAK PENGANJURAN MD JELI STATS NATURE HALF MARATHON 2026

Kaji selidik ini adalah untuk mendapatkan maklumat awal mengenai impak penganjuran MD Jeli Stast Nature Half Marathon 2026 terhadap ekonomi setempat iaitu DUN Jeli. Soal selidik ini dijalankan secara rawak melibatkan peserta dan juga pengusaha perniagaan.
Maklumat yang diperoleh akan digunakan hanya bagi tujuan kajian ini sahaja. Terima kasih atas kerjasama anda dalam menjayakan kajian ini.

PROFIL RESPONDEN

Sila tandakan [/] pada ruangan yang berkaitan

Q1. Tarikh: 8 Mei 2026 (Jumaat) ☐ 9 Mei 2026 (Sabtu) ☐ 10 Mei 2026 (Ahad) ☐

Q2. Jantina: Lelaki ☐ Perempuan ☐

Q3. Umur:
- 17 tahun dan ke bawah
- 18 – 24 tahun ☐
- 25 – 34 tahun
- 35 – 44 tahun
- 45 – 54 tahun ☐
- 55 – 64 tahun ☐
- 65 tahun dan ke atas ☐

Q4. Tempat tinggal (Negeri):
- Johor ☐
- Kedah ☐
- Kelantan ☐
- Melaka ☐
- Negeri Sembilan ☐
- Pahang ☐
- Pulau Pinang ☐
- Perak ☐
- Perlis ☐
- Selangor ☐
- Terengganu ☐
- Sabah ☐
- Sarawak ☐
- WP Kuala Lumpur ☐
- WP Labuan ☐
- WP Putrajaya ☐

Q4. (a) Jika memilih tempat tinggal Negeri Kelantan, sila pilih daerah jajahan semasa
- Jeli ☐
- Kota Bharu ☐
- Tumpat ☐
- Pasir Mas ☐
- Pasir Puteh ☐
- Bachok ☐
- Machang ☐
- Tanah Merah ☐
- Kuala Krai ☐
- Gua Musang ☐
- Lojing ☐

Q5. Etnik:
- Melayu ☐
- Cina ☐
- India ☐
- Bumiputera Sabah ☐
- Bumiputera Sarawak ☐
- Bumiputera lain ☐
- Lain-lain: sila nyatakan

_____

_____

Q6. Pekerjaan:
- Swasta ☐
- Kerajaan ☐
- Bekerja Sendiri ☐
- NGO ☐
- Pelajar ☐
- Tidak Bekerja ☐

Q7. Pengangkutan ke program:
- Kenderaan Sendiri ☐
- Bas ☐
- Kapal Terbang ☐
- Teksi/ e-hailing ☐
- Kenderaan Jabatan ☐

Q8. Jenis penginapan:
- i) Hotel ☐
- ii) Homestay ☐
- iii) Motel/ hotel bajet ☐
- iv) Rumah Sendiri ☐
- v) Lain-lain: Sila Nyatakan

_____

_____

Q9. Tarikh Perjalanan:

Tarikh bermula: _____ Tarikh berakhir: _____

_____

Q10. Adakah Anda: **1 PESERTA LARIAN** ☐ **(Sila jawab Bahagian 1 dan 3)**

2 PENGUSAHA PERNIAGAAN ☐ **(Sila jawab Bahagian 2 dan 3)**

BAHAGIAN 1: PESERTA LARIAN

Q11. Perbelanjaan sebelum dan Semasa Program

(nyatakan nilai ringgit terdekat)

Jenis perbelanjaan	**Sebelum (RM)**	**Semasa (RM)**
a. Pengangkutan		
b. Minyak petrol		
c. Penginapan		
d. Makan & minum		
e. Membeli belah		
f. Yuran Penyertaan		
g. Tajaan		
h. Lain-lain (sila nyatakan):		
_____		
_____		

BAHAGIAN 2: PENGUSAHA PERNIAGAAN

Q12. Jenis Perniagaan

a. Kedai makan/restoran ☐
b. Kedai buku/alattulis ☐
c. Kedai pakaian/kasut ☐
d. Stesen minyak ☐
e. Farm asi/k linik ☐
f. Kedai runcit/serbaneka ☐
g. Kedai hardware ☐
h. Penginapan (hotel/homestay) ☐
i. Penjaja ☐
j. Lain-lain: ☐

_____

_____

Q13.Pendapatan yang diperoleh sebelum dan selepas penganjuran program (RM)

a. Anggaran jualan / pendapatan SEMINGGU sebelum program ☐

b. Anggaran jualan / Pendapatan SEMASA/SELEPAS program ☐

BAHAGIAN 3: TAHAP KEPUASAN

Q14. Adakah anda berpuas hati dengan penganjuran program ini,

1	2	3	4	5
Sangat Berpuas Hati	Berpuas Hati	Tidak Pasti	Tidak Berpuas Hati	Sangat Tidak Berpuas Hati

Q15. Adakah penganjuran program ini memberi impak kepada ekonomi setempat.

1	2	3
Ya	Tidak Pasti	Tidak

Terima kasih di atas kerjasama yang diberikan.